

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius, tel. 8 706 62 008, el. p. aaa@aaa.am.lt, <http://gamta.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898

UAB „Otada“	2018-09- 19	Nr. (30.2)-A4- 4621
UAB „Ekosistema“	Į 2018-09-04	Nr. 18-244
Šakių rajono savivaldybės administracijai Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Marijampolės departamentui Marijampolės apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Marijampolės skyriui		

Kopija

Aplinkos apsaugos departamentui prie aplinkos
ministerijos

ATRANKOS IŠVADA DĖL VĖJO JĖGAINIŲ STATYBOS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

1. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (juridinio asmens pavadinimas, fizinis asmuo, adresas, tel.).

UAB „Otada“, Konstitucijos pr. 15-3, Vilnius, LT-09319, tel. (8 615) 65617, el. p. otada@gmail.com.

2. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas (juridinio asmens pavadinimas, fizinis asmuo, adresas, tel.).

UAB „Ekosistema“, Taikos pr. 119, Klaipėda, LT-94231 Klaipėdos m. sav., tel.: (8 46) 43 04 63, faksas: (8 46) 43 04 69, mob.: (8 698) 47 300, el. p. info@ekosistema.lt.

3. Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo atlikimo teisinis pagrindas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalį, nurodant šio įstatymo 2 priedo punktą (-us).

Atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedo 3.8.1 papunkčio nuostatomis.

4. Planuojamos ūkinės veiklos vieta.

Šakių rajono savivaldybė, Lukšių seniūnijos Jurbūdžių kaimas (kad. Nr. 8435/0004:68, 8435/0004:64, 8435/0004:1, 8435/0004:2, 8435/0004:92 ir 8435/0004:75) bei Šakių seniūnijos Aržuolupių ir Bridžių kaimai (kad. Nr. 8435/0004:3 ir 8435/0004:58).

5. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas.

Planuojama ūkinė veikla (toliau – PŪV) – vėjo jėgainių statyba ir eksploatacija. PŪV sklypai yra žemės ūkio paskirties teritorijų apsuptyje, o vadovaujantis Šakių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimu, patvirtintu 2017 m. balandžio 28 d. tarybos sprendimu Nr.T-136 2011-09-28, patenka į teritorijas numatytas vėjo jėgainių statybai. PŪV sklypų naudojimo paskirtis – žemės ūkio, sklypams nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos: XXI. Žemės sklypai, kuriuose įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos bei įrenginiai, VI. Elektros linijų apsaugos zonos, II. Kelių apsaugos zonos. Sklypų nuosavybės teisė priklauso fiziniams asmenims, o

planuojamai ūkinei veiklai reikalingi sklypai ir/ar jų dalys veiklai yra ir/ar bus nuomojami. Vadovaujantis Šakių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo, patvirtinto 2017 m. balandžio 28 d. tarybos sprendimu Nr.T-136 2011-09-28, žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžiniu, sklypai, kuriuose numatoma pastatyti iki 10 vėjo jėginių, pažymėti kaip verslo ir pramonės teritorijos, o dviejų vėjo jėginių statybos vietos kaip žemės ūkio paskirties žemė. Vadovaujantis Lietuvos kariuomenės vado 2016 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. V-217 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijų, kuriose gali būti ribojami vėjo elektrinių (aukštų statinių) projektavimo ir statybos darbai, žemėlapio patvirtinimo“ patvirtintu žemėlapiu, teritorija, kurioje numatyta vėjo jėginių statyba, nepatenka į zonas, kuriose veikla būtų draudžiama ar ribojama. Planuojant statybą ir eksploataciją, numatoma panaudoti esamą infrastruktūrą pvz. vietinius kelius (privažiavimus), kurie pagal poreikį bus sustiprinti ir/ar renovuoti. Elektros energijos perdavimas iš ir į statomas vėjo jėgines numatomas požeminiais 110 kV įtampos kabeliais. Jėginių valdymas numatomas distanciniu bevieliu metodu (bevielių telekomunikacijų metodu). Transformatorinės pastotės statyba numatoma žemės sklype, kurio kad. Nr. 8435/0003:495 ir/arba 8435/0003:523, o jos parametrai bus parenkami pagal išduotas AB „ESO“ arba AB „Litgrid“ technines sąlygas. Jokie kiti pagalbiniai statiniai nebus statomi. PŪV sklypai inžineriniu požiūriu neišvystyti, juose yra valstybei priklausančios melioracijos sistemos ir įrenginiai. Planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje esančias melioracijos sistemas ir įrenginius numatoma saugoti, o statybų metu sulaužius ar pažeidus planuojamos veiklos organizatoriaus jie bus tinkamai sutvarkyti (*Informacijos atrankai dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV atranka) III skyriaus, 19-20 punktai*).

UAB „Otada“ numato performuoti 8 žemės sklypus ir suformavus atskirus inžinerinės infrastruktūros sklypus pastatyti iki 10 vėjo jėginių, kurių kiekvienos galia numatoma iki 4,5 MW, bendras aukštis iki 240 m, bendra parko galia iki 45 MW. Priklausomai nuo projekto vystymo eigos – vėjo jėginių skaičius gali būti dvigubai mažesnis, todėl kaip alternatyva yra numatyta, kad gali būti statomos tik kažkurios 5 iš planuojamų 10 vėjo jėginių, kai statomos vėjo jėginės Nr.1-5 ir kai statomos tik vėjo jėginės Nr. 6-10. Privažiavimui prie vėjo jėginių numatoma naudoti vietinius kelius, kurie pagal poreikį būtų sustiprinti ir renovuoti. Siekiant sumažinti vizualinę kraštovaizdžio taršą, generuojama elektros energija iš vėjo jėginių požeminiais elektros kabeliais bus jungiama prie elektros tinklų operatoriaus prijungimo sąlygose nurodytose pajungimo vietose. Visi elektros kabeliai eis per esamus kelius. Esant būtinybei kirsti nenumatytus sklypus, bus gauti žemės sklypų savininkų sutikimai (pasirašomos notarinės servituto sutartys). Iš viso numatoma nutiesti apie 7 km elektros kabelio. Teritorija, kurioje planuojama ūkinė veikla, yra melioruota bendro naudojimo melioracijos sistemomis, kurių nuosavybės teise priklauso valstybei. PŪV vietoje esančias melioracijos sistemas ir įrenginius numatoma saugoti. Statybų metu sulaužius ar pažeidus melioracinius įrenginius jie bus tinkamai sutvarkyti. Vėjo jėginių įranga bus pagaminta specializuotose gamyklose, atvežta į vietą ir čia montuojama, pagrindinė įranga turės įdiegtas moderniausias ir naujausias technologijas. Statybų metu bus naudojamas specialios paskirties betonai pamatams lieti ir plieno strypai. Suformavus pamatus ant jų bus montuojami jėginių bokštai, kurie gali būti plieniniai arba betoniniai. Toliau montuojamos kitos konstrukcijos – rotorius ir mentės surenkami ant žemės ir visa konstrukcija keliami ir pritvirtinama bokšto viršuje. Mentės gaminamos iš stiklo pluošto ir epoksidinių dervų. Numatomi neįžymūs žemės kasybos darbai vėjo jėginių pamatų statybų metu, planuojamai ūkinei veiklai (kiekvienai vėjo jėginei) reikalingas plotas – apie 0,20 ha. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus svarsto statyti vieną iš vėjo jėginių modelių (ar analogiškų jiems), kurių pagrindinės techninės charakteristikos: galia 1,8 – 4,5 MW, bokšto aukštis 63 – 164 m, sparnų diametras 149, 1 m, garso lygis 103,6 dBA. VE modeliai: Enercon E66, Enercon E70/E4, Nordex N149 (*PAV atrankos II skyriaus, 4 punktas*).

Pavojingų, radioaktyvių žaliavų ir/ar cheminių medžiagų bei preparatų (mišinių) naudoti nenumatoma (*PAV atrankos II skyriaus, 6 punktas*).

Planuojama ūkinė veikla atliekų susidarymo neįtakos. Nedideli kiekiai metalo ir mišriųjų statybinių atliekų gali susidaryti numatomų vėjo jėginių statybos (pamatų statybos) metu. Šios

atliekos bus komplektuojamos į specialius konteinerius ir pagal sutartis su atliekų tvarkytojais išvežamos tolimesniam tvarkymui. Atliekos bus tvarkomos pagal Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2011-05-03 įsakymu Nr. D1-368 patvirtintas naujos redakcijos „Atliekų tvarkymo taisyklės“. Tikslus atliekų susidarymas, kiekiai ir kategorijos bus konkretizuoti techninio projekto rengimo metu (*PAV atrankos II skyriaus, 9 punktas*).

Vėjo jėginių eksploatacijos metu vanduo nenaudojamas, todėl gamybinių nuotekų susidarymo ši veikla neįtakos. Pastovios darbo vietos nebus sukuriamos, todėl buitinių nuotekų taip pat nesusidarys (*PAV atrankos II skyriaus, 10 punktas*).

Vėjo jėginių statyba ir eksploatacija aplinkos oro, dirvožemio ar vandens taršos neįtakos. Planuojama ūkinė veikla bus vykdoma 0,20 ha dydžio žemės sklypuose, ženklus poveikio žemei ar dirvožemiui nebus, nes nereikalingi didelės apimties žemės kasimo darbai. Statybų metu nukasamas dirvožemis bus panaudojamas vietos reljefo lyginimui, formuojant įvažiavimų ir privažiavimo kelių pylimus. Planuojama ūkinė veikla neigiamo poveikio žemei ir dirvožemiui neturės. Eksploatacijos laikotarpiu vėjo jėginės bus valdomos nuotoliniu būdu, aptarnaujantis autotransportas atvyks tik gedimų arba techninio patikrinimo atveju (*PAV atrankos II skyriaus, 11 punktas*).

Pagal pateikiamas įvairių vėjo jėginių gamintojų technines charakteristikas, jėginių sukliamas triukšmo lygis prie rotoriaus gondolos esant 10 m/s vėjo greičiui gali siekti apie 98 – 108 dBA, priklausomai nuo pasirinkto vėjo jėginės modelio bei darbo režimo. Norint įvertinti planuojamą situaciją buvo atlikti triukšmo sklaidos skaičiavimai programa WindPRO (versija 3.2). Vėjo jėginių skleidžiamo triukšmo modeliavimas atliktas priimant, kad vienu metu visu galingumu veikia visos parke esančios vėjo elektrinės. WindPRO modelio skaičiavimai pagrįsti Tarptautinio standarto ISO 9.613-2, Vokietijos standarto ISO 9.613-2, UK ISO 9.613-2, Danijos Aplinkos departamento ir Nyderlandų 1999 m. rekomendacijomis. WindPRO modelis, remiantis triukšmo duomenimis, apskaičiuoja planuojamų vėjo jėginių triukšmo lygio pasiskirstymą bei nurodžius jautrias triukšmo poveikiui zonas, nustato triukšmo lygį duotų koordinacių taškuose. Įvedus foninio ir vėjo jėginių triukšmo duomenis, apskaičiuojamas bendras triukšmo lygis. Triukšmo sklaidos skaičiavimais nustatyta, kad leistinas triukšmo lygis LTL = 45dBA bus pasiekiamas statant iki 10 vėjo jėginių už 140 – 330 m nuo vėjo jėginių į išorinę pusę, o tarp vėjo jėginių triukšmo zona apsiungia į vieną, tačiau artimiausios gyvenamosios aplinkos nesiekia. Kadangi triukšmo ribinis lygis nakties periodu (22 – 07 val.) yra nedidelis ir siekia tik 45 dBA, tai eksploatuojant vėjo jėgines šiuo paros periodu numatoma riboti trijų vėjo jėginių (Nr. 3, Nr. 7 ir Nr. 10) darbo režimą taip, kad jėginių skleidžiamas triukšmo lygis būtų mažesnis ir siektų atitinkamai vėjo jėginės Nr. 3 iki 100,5 dBA, o vėjo jėginių Nr. 7 ir Nr. 10 iki 102,5 dBA. Papildomai atlikti triukšmo sklaidos skaičiavimai, jeigu būtų statomos tik 5 vėjo jėginės: Nr.1-5 arba Nr. 6-10, iš kurių matyti, kad triukšmo 45 dBA zona tarp vėjo jėginių apsiungia ir taip pat artimiausios gyvenamosios aplinkos nesiekia. Vėlesniame etape formuojant vėjo jėginėms sanitarinės apsaugos zonas, jų ribos turės atitikti triukšmo sklaidos rezultatų 45 dBA izolinijas, atsižvelgiant į vėjo jėginių modelį (modifikaciją), darbo režimą bei kiekį.

Jungtinės Karalystės Aplinkos, maisto ir kaimo reikalų departamento (angl. Department for Environment, Food and Rural Affairs, DEFRA) atliktų vėjo jėginių sukliamo žemo dažnio garsų tyrimų, užsakytų dėl gaunamų gyventojų skundų, duomenimis, vėjo jėginės skleidžia žemo dažnio garsus, tačiau kitų aplinkoje esančių triukšmo šaltinių (pvz., transporto) skleidžiami žemo dažnio garsai viršija vėjo jėginių skleidžiamus garsus. Minėtų tyrimų metu išmatuotas vėjo jėginių infragarsas buvo daugiau nei 12 dB mažesnis nei žmogaus girdimumo riba. Jungtinėje Karalystėje, Danijoje, Vokietijoje ir JAV per praėjusį dešimtmetį atlikus vėjo jėginių triukšmo matavimus nustatyta, kad vėjo jėginės infragarso lygis ir vibracija, šiuolaikinės konstrukcijos vėjo jėginėse (mentėmis prieš bokštą) yra žemiau slenksčio suvokimo ribos, net tiems žmonėms, kurie yra ypač jautrūs infragarsui. Todėl jokio reikšmingo poveikio žmogaus sveikatai dėl planuojamų vėjo jėginių skleidžiamo infragarso nenumatoma. Dažniausiai pateikiamos bendro pobūdžio išvardintos išvados apie neigiamą poveikį, tačiau nėra patikimos oficialios prieinamos informacijos, kokio stiprumo infragarsas ir žemo dažnio garsai sukelia neigiamą efektą. Pagrindiniu kriterijumi

nustatant infragarso ir žemo dažnio garsų ribinius dydžius yra žmogaus girdimumo riba. Kitą vertus daugumoje pasaulio šalių medicinoje plačiai taikoma ir vibroakustinė terapija (pvz., psichoterapijoje naudojamas 30-120 Hz dažnio garsas). Infragarso problema yra labiau būdinga vėjo jėgainėms su pavėjine sparnuotės išdėstymo ar įrengimo schema (oro srautas pirmiau apteka generatorių, o po to pasiekia sparnuotę). Planuojamos vėjo jėgainės bus su priešvėjine sparnuotės įrengimo schema. Tokiu būdu vėjas pirmiau teka pro sparnuotę, paskui – pro generatorių, sparnuotę pasiekia nesutrikdytas oro srautas ir taip išvengiama infragarso susidarymo.

Elektriniai laukai paprastai yra sukuriami aukštos įtampos elektros perdavimo linijų aplinkoje. Po trifazės elektros perdavimo linija esantis elektrinis laukas stipriausias viduryje tarp dviejų atramų, nes dėl išlinkimo ten būna mažiausias atstumas nuo žemės. Magnetinio lauko stiprumas linijos aplinkoje priklauso nuo linijos apkrovos, t. y. nuo jos laidais tekančios srovės. Po linija sukurta magnetinė indukcija yra maždaug 10 mT vienam laidui tekančios srovės kiloamperui dydžio ir turi gana sudėtingą struktūrą. Vadovaujantis higienos norma HN 104:2011 „Gyventojų sauga nuo elektros oro linijų sukuriamų elektrinių laukų“ elektrinio lauko stipriai ir jų poveikio žmogui trukmė turi būti ne didesni kaip: gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų viduje – 0,5 kV/m – buvimo trukmė neribojama; gyvenamoji aplinka – 1 kV/m – buvimo trukmė neribojama. Nuolatinės srovės sukuria nuolatinis stiprius magnetinius laukus. Apie laidus kuriais teka šimtų ir tūkstančių amperų srovė, susidaro stacionarus šimtų A/m stiprumo laukas. Jis nėra ryškiai juntamas, bet srovę įjungiant ar išjungiant, šis laukas staigiai kinta ir arti esančiose grandinėse gali indukuoti stiprias antrines sroves. Pagal analogiškų vėjo jėgainių techninius duomenis generatoriaus, veikiančio pilna galia EML energijos srauto tankis (SLV) yra lygus $24 \mu\text{W}/\text{cm}^2$. Šis tankis matuojamas 1 m atstumu nuo generatoriaus. Elektros lauko stipris 1 m atstumu nuo generatoriaus siekia 8 kV/m. Kadangi generatorius yra gondoloje, aukštai virš žemės, EML stipris, kuris kinta pagal kubinę atstumo priklausomybę, visiškai neturės poveikio aplinkai, nes neviršys leistinos normos – 15 kV/m ir netgi nesieks 0,5 kV/m. Todėl galime teigti, kad neigiamo poveikio elektromagnetinės spinduliuotės (elektromagnetinių laukų susidarymo) aspektu nebus. Pagrindinis galimas neigiamas elektromagnetinio lauko poveikis galėtų būti tik įrenginius aptarnaujantiems darbuotojams. Todėl privalomos tokio elektromagnetinio lauko poveikio mažinimo priemonės, kaip generatorių išjungimas atliekant vėjo jėgainių apžiūros darbus, arba vėjo jėgainių priežiūros darbų apribojimas veikiant generatoriui.

Vėjo jėgainės, kaip ir kiti aukšti statiniai, esant saulėtam orui, meta šešėlį ant gretimų objektų. Be to, gyvenant arti vėjo jėgainių, galimas besisukančių sparnų keliamo šviesos mirgėjimo poveikis. Tinkamas vietos parinkimas ir geros įrangos naudojimas gali išspręsti šią problemą. Žinant vėjo jėgainių sudaromo šešėlio dydį ir jo kryptį galima suplanuoti jėgaines taip, kad jos netrukdytų gyvenamajai aplinkai. Nors teoriškai vėjo jėgainė šešėlį gali sudaryti gan nemažai valandų per metus, tačiau praktiškai įvertinus šalies geografinės platumos, klimato ir debesuotumo ypatumus, tai trunka iki keliasdešimt kartų trumpiau. Pvz. jei teoriškai vėjo jėgainė ant tam tikros teritorijos meta šešėlį 30 valandų per metus, tai praktiškai laikas, kurį tas šešėlis trukdo žmogui (žmogui būnant nustatytoje vietoje, nustatytu laiku ir esant saulėtai dienai), gali sudaryti tik vieną valandą metuose. Atsižvelgiant į tai, kad nėra pakankamai duomenų apie neigiamą šešėliavimo poveikį žmogaus sveikatai, nėra nustatyti šešėliavimo ekspozicijos normatyviniai dydžiai ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse, pvz. Danijoje vėjo jėgainių planuotojai vadovaujasi teisiškai neįpareigojančia rekomendacinio pobūdžio nuoroda, siūlančia vengti tiesioginio šešėliavimo ant jau esančių gyvenamųjų namų. Dėl to kai kurie gamintojai į vėjo jėgaines įdiegia įrangą, leidžiančią automatiškai sustabdyti vėjo jėgainių sparnuotės sukimąsi, kol jos šešėlis krenta ant gyvenamojo namo. Šešėliavimo poveikio vertinimui Lietuvoje sukurtų ir patvirtintų metodikų ar higienos normų nėra. Kaip leidžiamas šešėliavimo lygis yra priimtas Vokietijos standartų rekomenduojamas leistinas šešėliavimo ribinis lygis (maksimaliai 30 valandų per metus arba 30 min. per dieną). Tikslėniam galimo šešėliavimo artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje įvertinimui atliktas modeliavimas programa WindPRO (versija 3.2) – pačiu blogiausiu variantu, priimant, kad visų pastatų visi langai yra orientuoti į vėjo jėgainės („Green House Mode“). Taip pat skaičiavimams

naudoti realūs Kauno meteorologinės stoties duomenys apie saulės švytėjimo trukmę Lietuvoje. Iš šešėliavimo sklaidos rezultatų matyti, kad planuojamų vėjo jėgainių šešėliavimas artimiausios gyvenamosios aplinkos nesieks. O statant mažesnę skaičių vėjo jėgainių šešėliavimo zona tik mažėtų, todėl papildomi skaičiavimai neatlikti, o padidintas šešėliavimas artimiausios gyvenamosios aplinkos taip pat nesiektų maksimalaus leistino skaičiaus – 30 val. per metus (pagal Vokietijos normatyvus)(*PAV atrankos II skyriaus, 19 punktas*).

Artimiausias geriamojo vandens gręžinys (vandenvietė) nuo planuojamų vėjo jėgainių į pietryčius nutolęs apie 2 km (Plynių vandenvietė) ir 2,1 km (Laučiškių vandenvietė.), į šiaurę už 2,4 km (Valiulių, vandenvietė), o už 3 ir 3,2 km į šiaurės vakarus vandenvietės išsidėsčiusios atitinkamai – Šakių vandenvietė ir Striupų vandenvietė. Kitos vandenvietės nuo planuojamos ūkinės veiklos vietos nutolusios didesniu atstumu (*PAV atrankos II skyriaus, 21 punktas*).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis teritorija, kurioje planuojama ūkinė veikla, nepatenka į saugomų teritorijų tinklą. Artimiausios Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ saugomos teritorijos Nemuno slėnio skroblynai nuo Kriukų iki Gelgaudiškio (BAST) yra maždaug 14 km atstumu šiaurės rytų kryptimi. Pietvakarių kryptimi už 15,2 km išsidėsčius Šešupė ir jos slėniai (BAST), kitos tinklo „Natura 2000“ teritorijos išsidėsčiusios didesniu atstumu. Novos hidrografinis draustinis ir Baltkojų pedologinis draustinis nuo planuojamų vėjo jėgainių statybos vietų nutolę atitinkamai 9,7 ir 9,6 km (*PAV atrankos II skyriaus, 23 punktas*).

Planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje buvo rasta – pievinė lingė, (praskrendanti, besimaitinanti). Lietuvoje pievinė lingė peri Žuvinto, Čepkelių pelkėse, prie Amalvo ežero, stebėta prie Merkio upės, netoli Giedraičių, prie Didžiulio, Biržulio ežerų, Nemuno deltoje, Praviršulio draustinyje. Į Lietuvą atskrenda kovo pradžioje, išskrenda rugsėjo pabaigoje. Gyvena pelkėtose paežerėse, ežerų salose, apaugusiose nendrėmis, švendrais, pavieniais karklais ir berželiais. Lizdą suka ant žemės, šlapioje, užmirkusioje vietoje ant kupstų. Medžioja 5-20 m aukštyje, turi pastovius medžioklės plotus (daugiausia pelkėse, prie vandens telkinių, rečiau – laukuose ar ganyklose). Vadovaujantis Lietuvos ornitologų draugijos išvadomis pievinės lingės registracija yra rūšies migracijų metu (2016-04-30), nes ši rūšis mūsų šalyje pradeda perėti tik antroje gegužės pusėje, kartu įvertinant, jog planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje nėra rūšies veisimuisi tinkamų buveinių todėl tikėtina, jog neigiamo poveikio planuojama ūkinė veikla šios rūšies paukščiams nesukels. Šiuo metu daugelio paukščių susidūrimo su turbinomis rizika yra vertintina kaip nežymi. Dauguma paukščių apskritai laikosi už rotorius zonos ribų: jie skraido arba virš jos (pvz. migruodami), arba žemiau jos (dauguma smulkių paukščių, šlapynių paukščiai ir pan.)). Buvo manyta, kad vėjo jėgainės turi poveikį perinčių paukščių būklei, kadangi šie sparnų sukeliama šešėlius gali palaikyti kaip plėšriųjų paukščių šešėlius, tačiau buvo nustatyta, kad vėjo jėgainės nedaro poveikio perinčių rūšių būklei, nes jie išmoksta suprasti, kad sparnų šešėliai pavojaus nekelia. Jėgainės poveikio nedaro nei miškų paukščių giesmininkų, nei nendrynuose perinčių paukščių būklei. Be to, paskutinių metų stebėjimai parodė, jog atskiros paukščių rūšys ar jų grupės (pvz. žąsys, pempės, dirviniai sėjikai ir kt.) puikiai išvengia susidūrimų su vėjo jėgainėmis net ir gausiai lankydami (besimaitindami) vėjo jėgainių parkų teritorijoje. Taigi, net jeigu ir būtų registruojamos jų skaitlingos sankaupos šioje vietoje (kas nenustatyta), tai dar nerodytų, jog šiems paukščiams būtų didelis susidūrimo pavojus, galintis turėti reikšmingą poveikį jų populiacijoms. Vėjo jėgainių parkų teritorijose įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių gausa nesiskiria nuo gretimų ar esančių toliau teritorijų su tomis pačiomis buveinėmis. Vėjo jėgainių parkų teritorijose sėkmingai peri ir nykstančios bei saugomos paukščių rūšys, tokios kaip pempės, gervės, griežlės ir kt. Lietuvos ornitologų draugija su partneriais (Pajūrio tyrimų ir planavimo institutu ir Lietuvos energetikos institutu) nuo 2015 m. vasario iki 2017 kovo mėn. įgyvendinto projektą „Vėjo energetikos plėtra ir biologinei įvairovei svarbios teritorijos (VENBIS)“. VENBIS duomenimis, planuojamos ūkinės veiklos vietos dalinai nepatenka į jautrias teritorijas šikšnosparnių atžvilgiu, o dalis patenka į mažai jautrias teritorijas. „Natura 2000“ PAST ir BAST atžvilgiu planuojamos ūkinės veiklos vieta taip pat nėra įtakos zonoje, tačiau paukščių atžvilgiu veiklos teritorijos patenka į labai jautrias teritorijas.

Iš perinčių paukščių žemėlapiu matyti, kad pusė planuojamos ūkinės veiklos vietų nepatenka į jautrias teritorijas, o kita pusė (šiaurinė dalis) patenka į mažai jautrias, iš duomenų matyti, kad iš perinčių paukščių čia buvo stebėta nendrinė lingė (perinčių paukščių mažas jautrumas tiesioginiam susidūrimui). Vadovaujantis migruojančių ir žiemojančių paukščių žemėlapiu planuojamos ūkinės veiklos vietos patenka į labai jautrias teritorijas dėl teritorijoje stebėtos pilkosios gervės, kuri yra labai jautri trikdymui ir kliūtims migracijos metu. Mažai jautrių kategorijai planuojamos ūkinės veiklos teritorija priskirta remiantis jos apylinkėse migracijos metu stebėtais dirviniais sėjikais bei veisimosi metu besimaitinančiais mažaisiais ereliais rėksniais. Tačiau pačioje veiklos teritorijoje pastarosios paukščių rūšys nestebėtos, todėl išlieka tik hipotetinė galimybė dėl jų aptikimo veiklos vietovėje. Vadovaujantis VNBIS projekto duomenimis, išskirtos rizikos zonos nereiškia, jog jose tikrai bus reikšmingas vėjo jėginių neigiamas poveikis tam tikroms paukščių ar šikšnosparnių rūšims. Patekimas į rizikos zonas reiškia, jog čia yra privalomi paukščių ir/ar šikšnosparnių monitoringo stebėjimai tiek prieš pradėdant vėjo jėginių statybą, tiek jos metu ir eksploatuojant jėgaines. Vadovaujantis VNBIS projekto duomenimis planuojamos ūkinės veiklos vietos, kuriose bus suformuojami sklypai vėjo jėginių statybai nepatenka į zonas, kuriose būtų stebėti paukščiai ir/ar šikšnosparniai, vieta taip pat bendruoju planu numatyta vėjo jėginių statybai, retai apgyvendinta, todėl ganėtinai palanki vėjo jėginių statybai. Į rytus už 18 km ir daugiau nuo planuojamos ūkinės veiklos vietos yra PAST Novaraisčio ornitologinis draustinis, kuri yra skirta išsaugoti paukščių perėjimo ir poilsio migracijų metu vietą Pietvakarių Lietuvoje, o vadovaujantis Lietuvos ornitologų draugijos išvadomis, kurios buvo padarytos susipažinus su vietos situacija ir joje planuojama ūkine veikla, galima teigti, jog ši vieta nepasižymi paukščių sankaupų gausa, perimvietėmis, nes veistis gamtinės sąlygos nėra palankios, o stebėta pilkoji gervė šioje teritorijoje gali būti atsitiktinė ir galėtų būti tik migracijos periodo metu. Vadovaujantis Aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymu D1-358 patvirtintais paukščių apsaugai svarbių teritorijų (toliau PAST) atrankos kriterijais bei tarptautinės gamtosauginių organizacijų asociacijos BirdLife International parengtais paukščiams svarbių teritorijų išskyrimo kriterijais, migruojančių paukščių apsaugai yra svarbios tik tos teritorijos, per kurias pavasario arba rudens migracijų metu reguliariai (t. y. kasmet) praskrenda ne mažiau kaip 3 000 plėšriųjų paukščių, gervių ar 500 000 žvirblinių paukščių individų. Tokios teritorijos vadinamos paukščių srautų susiliejiimo vietomis. Jose saugomi svarbūs plačiam regionui migraciniai paukščių keliai. Vadovaujantis minėtais kriterijais, Lietuvoje išskirtos dvi tokios paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) – Kuršių nerijos nacionalinis parkas (LTKLAB001) ir Nemuno delta (LTSLUB001). Kuršių Nerija yra ypač svarbi migruojančių žvirblinių ir plėšriųjų paukščių srautų susiliejiimo vieta, tuo tarpu Nemuno delta išskirta saugoti dar ir migruojančias gerves. Iš artimų PŪV teritorijai svarbių žinomų migracinių kelių išskirtina yra Nemuno upė (nuo PŪV vietos į šiaurę yra nutolusi daugiau nei 16 km atstumu) ir nepatenka į minėtų PAST ar artimų joms ribas, todėl čia nėra numatytos specialios migruojančių paukščių apsaugos priemonės ar kokie nors ūkinės veiklos apribojimai. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius UAB „Otada“ atsižvelgdama į Lietuvos ornitologų draugijos rekomendacijas numato atlikti migruojančių gervių stebėjimus planuojamos ūkinės veiklos ir aplinkinėse teritorijose ne mažiau nei 5 metų laikotarpiu po vėjo jėginių parko paleidimo (jei toks bus pastatytas), o šiuo metu pagal standartizuotas metodikas bus pradėdama rengti paukščių ir šikšnosparnių monitoringo programą, kuri bus suderinta su Aplinkos apsaugos agentūra (*PAV atrankos II skyriaus, 24 punktas*).

Planuojamos ūkinės veiklos sklypai yra išsidėstę atokiau nuo urbanizuotų teritorijų, artimiausia gyvenamoji aplinka/gyvenamieji namai nuo vėjo jėginių statybos vietų nutolę 0,4 – 2 km atstumu (*PAV atrankos II skyriaus, 27 punktas*).

Vadovaujantis kultūros vertybių registro duomenimis (<http://kvr.kpd.lt>), objekto teritorijoje ar jo gretimybėje nekilnojamosios kultūros vertybės neregistruotos. Artimiausios planuojamai teritorijai kultūros vertybės nuo vėjo jėginių statybos vietų išsidėsčiusios 2,8 – 5,6 km atstumu (*PAV atrankos II skyriaus, 28 punktas*).

6. Priemonės numatomam reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti arba užkirsti jam kelią.

6.1. Ūkinei veiklai pasirinkta teritorija yra nuošalioje ir retai apgyvendintoje teritorijoje. Siekiant išvengti galimo vėjo jėginių keliamo triukšmo lygių viršijimų poveikio artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje nuo artimiausios vėjo jėgainės iki gyvenamųjų sodybų teritorijos bus išlaikytas ne mažesnis kaip 45 dBA garso lygį atitinkantis atstumas.

6.2. Planuojama vėjo jėginių konstrukcijas projektuoti imituojant gamtoje esančias formas, dažyti šviesiomis spalvomis. Speciali dažų sudėtis leidžia išvengti konstrukcijų blizgėjimo ir atspindžių susidarymo. Vadovaujantis Lietuvos ornitologų draugijos išvadomis, kurios buvo padarytos susipažinus su vietos situacija ir joje planuojama ūkine veikla, galima teigti, jog ši vieta nepasižymi paukščių sankauptų gausa, perimvietėmis, nes veistis gamtinės sąlygos čia nėra palankios, o stebėta pilkoji gervė šioje teritorijoje gali būti atsitiktinė ir/arba galėtų būti fiksuojama tik migracijos periodo metu.

6.3. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius UAB „Otada“ atsižvelgdamas į Lietuvos ornitologų draugijos rekomendacijas numato atlikti migruojančių gervių stebėjimus planuojamos ūkinės veiklos ir aplinkinėse teritorijose iki pradedant statybos darbus ir tęsiant ne mažiau kaip 5 metų laikotarpiu po vėjo jėginių parko paleidimo (jei toks bus pastatytas), o šiuo metu pagal standartizuotas metodikas bus pradėdama rengti paukščių ir šikšnosparnių monitoringo programa, kuri bus suderinta su Aplinkos apsaugos agentūra.

6.4. Kaip prevencinę paukščių žūtis išvengimo priemonę planuojamos veiklos organizatorius svarsto galimybę baltos spalvos vėjo jėginių įrengimą, nes balta spalva retai pasitaiko gamtoje, todėl gerai matoma paukščiams, siekiant išvengti susidūrimų su dirviniais sėjikais tamsiu paros metu, ant vėjo jėginių bus įrengtos mėlynos spalvos vėjo jėginių apšvietimo lempučių, kurios parodys paukščiams apie jų migracijų kelyje esantį objektą/kliūtį. Mėlynos spalvos gerą matomumą paukščiams eksperimento būdu nustatė Vokietijos tyrėjai.

6.5. Siekiant sumažinti migruojančių paukščių galimą trikdymą, yra numatyta vėjo jėginių įrengimo darbų nevykdyti ne tik pavasarinės migracijos metu dėl teritorijoje stebėtos pilkosios gervės migracijos periodu, t. y. kovo-gegužės mėn., bet ir dėl galimo rudenį migruojančių paukščių trikdymo statybos darbų nevykdyti ir rugsėjo-spalio mėn. ir tokius darbus vykdyti kiek galima trumpesnę laikotarpį.

6.6. Paaikšėjus, kad daromas didesnis poveikis aplinkai nei buvo vertinamas atrankos dokumentuose, privalės nedelsiant taikyti papildomas poveikį mažinančias priemones/mažinti veiklos apimtį/nutraukti veiklą.

7. Motyvai, kuriais remtasi priimant atrankos išvadą:

7.1. Įgyvendinant PŪV galimas triukšmo susidarymas nuo mobilių triukšmo šaltinių – darbus vykdančios technikos, į darbų zoną atvykstančių/išvykstančių transporto priemonių. Šis triukšmo susidarymas bus laikinas ir lokalus – mechanizmų ar įrengimų darbo vietoje, jų darbo metu. Pagal pateikiamas VE gamintojų technines charakteristikas, planuojamų vėjo elektrinių sukeliamas triukšmo lygis svyruoja nuo 98 – 108 dBA. Vadovaujantis WindPro programa atlikto triukšmo modeliavimo rezultatais PŪV metu vėjo elektrinių sukeliamas triukšmo lygis gyvenamojoje aplinkoje neviršys HN 33:2011 reglamentuojamų ribinių triukšmo verčių.

7.2. VE statybos metu, įrengiant aptarnavimo aikšteles, montuojant pamatus gali susidaryti nedideli kiekiai statybinių atliekų. Visos darbų metu susidaranti statybinės atliekos rūšiuojamos ir saugomos konteineriuose, iki jų išvežimo ir perdavimo atliekų tvarkytojams. Statybinės atliekos bus tvarkomos vadovaujantis Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu 2006 m. gruodžio 29 Nr. D1-637 „Dėl statybinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimais.

7.3. Vykdamas planuojamą ūkinę veiklą gamybinių, buitinių nuotėkų nesusidarys. Lietaus nuotėkos nuo VE aptarnavimo aikštelių nebus surenkamos, natūraliai filtruosios į gruntą.

7.4. Įgyvendinant PŪV galimas laikinas ir lokalus oro taršos padidėjimas dėl kurą naudojančių įrenginių (žemės darbų, transportavimo, statybos ir kt. technikos) naudojimo darbų

vietoje. Šis oro taršos padidėjimas bus trumpalaikis, epizodinis (tik darbų vykdymo metu) ir reikšmingo poveikio aplinkos kokybei neturės. Eksploatacijos metu oro taršos šaltinių nebus.

7.5. Vadovaujantis WindPro programa atlikto šešėliavimo trukmės modeliavimu, pritaikius šešėliavimo mažinimo priemones, šešėliavimo trukmė gyvenamųjų sodybų teritorijoje neviršys maksimalaus leistino skaičiaus – 30 val. per metus (pagal Vokietijos normatyvus).

7.6. PŪV teritorija nesiriboja ir nėra arti saugomų (artimiausia saugoma teritorija – Novos hidrografinis draustinis ir Baltkojų pedologinis draustinis nuo planuojamų vėjo jėgainių statybos vietų nutolę atitinkamai 9,7 ir 9,6 km) bei ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų (artimiausios Nemuno slėnio skroblynai nuo Kriukų iki Gelgaudiškio (BAST) yra maždaug 14 km atstumu šiaurės rytų kryptimi. Pietvakarių kryptimi už 15,2 km išsidėstęs Šešupė ir jos slėniai (BAST). PŪV neįtakos gretimų teritorijų pokyčių, todėl poveikis artimiausiai saugomai ir NATURA 2000 teritorijai nenumatomas. PŪV teritorija nepatenka į Paukščių apsaugai svarbių teritorijų (toliau – PAST) ar artimų joms ribas, todėl čia nėra numatytos specialios migruojančių paukščių apsaugos priemonės ar kokie nors ūkinės veiklos apribojimai.

7.7. Vadovaujantis Šakių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimu, patvirtintu 2017 m. balandžio 28 d. tarybos sprendimu Nr.T-136 2011-09-28, patenka į teritorijas numatytas vėjo jėgainių statybai.

7.8. Atsižvelgiant į pagal VENBIS nustatytą teritorijos jautrumą ir tikslines saugotinas rūšis, PŪV vykdymui turi būti imamasi neigiamą poveikio mažinančių priemonių, nurodytų šios atrankos išvados 6.1. – 6.6. papunkčiuose. Tuo atveju jei šios priemonės bus įgyvendintos PŪV nesukels reikšmingo poveikio aplinkai. Vadovaujantis Lietuvos ornitologų draugijos išvadamis (Lietuvos ornitologų draugijos 2018-08-30 raštas Nr. SK-18-37 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos – vėjo jėgainių parko statybos Šakių r., Lukšių ir Šakių sen.“), kurios buvo padarytos susipažinus su vietos situacija ir joje planuojama ūkine veikla, galima teigti, jog ši vieta nepasižymi paukščių sankaupų gausa, perimvietėmis, nes veistis gamtinės sąlygos nėra palankios, o stebėta pilkoji gervė šioje teritorijoje gali būti atsitiktinė ir galėtų būti tik migracijos periodo metu.

7.9. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Marijampolės departamentas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – PAV įstatymas) 6 str. 5 d. 1 p., atsakingas už planuojamos ūkinės veiklos veiksmų, darančių įtaką visuomenės sveikatai, galimo poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, pasiūlymų informacijai atrankai, pagal kurią priimama ši atrankos išvada, bei pasiūlymų, kad planuojamai ūkinei veiklai reikalinga atlikti poveikio aplinkai vertinimą nepateikė.

7.10. Marijampolės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba pagal PAV įstatymo 6 str. 5 d. 3 p., atsakinga už planuojamos ūkinės veiklos vykdymo metu galimų įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų, numatomų priemonių joms išvengti ar sušvelninti ir padariniams likviduoti, pasiūlymų informacijai atrankai, pagal kurią priimama ši atrankos išvada, bei pasiūlymų, kad planuojamai ūkinei veiklai reikalinga atlikti poveikio aplinkai vertinimą nepateikė.

7.11. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Marijampolės skyrius pagal PAV įstatymo 6 str. 5 d. 2 p., atsakingas už galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį nekilnojamajam kultūros paveldui, pasiūlymų informacijai atrankai, pagal kurią priimama ši atrankos išvada, bei pasiūlymų, kad planuojamai ūkinei veiklai reikalinga atlikti poveikio aplinkai vertinimą nepateikė.

7.12. Šakių rajono savivaldybės administracija pagal PAV įstatymo 6 str. 5 d. 5 p., atsakinga už planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą ir šios veiklos galimo poveikio aplinkai, atsižvelgiant į patvirtintų ir galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinius bei galimybes pagal teisės aktų reikalavimus juos keisti ir į pagal įstatymus vykdomo savivaldybės aplinkos stebėsenos (monitoringo) duomenis, 2018-08-09 raštu Nr. S-1512 pateikė pasiūlymą informacijai atranka, pagal kurią priimama ši atrankos išvada, kad planuojamai ūkinei veiklai nereikalinga atlikti poveikio aplinkai vertinimą.

7.13. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, pagal PAV įstatymo 6 str. 5 d. 4 p., atsakinga už planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio Europos ekologinio

tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, pasiūlymų informacijai atrankai, pagal kurią priimama ši atrankos išvada, bei pasiūlymų, kad planuojamai ūkinei veiklai reikalinga atlikti poveikio aplinkai vertinimą nepateikė.

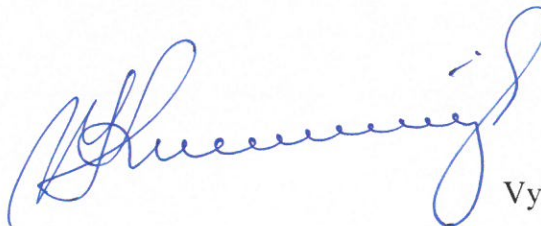
8. Priimta atrankos išvada.

Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus ir įgyvendinus 6.1. – 6.6. papunkčiuose numatytas neigiamą poveikį mažinančias priemones, vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 7 dalimi, priimama atrankos išvada: planuojamai ūkinei veiklai – vėjo jėgainių statybai ir eksploatacijai, Šakių rajono savivaldybėje, Lukšių seniūnijoje Jurbūdžių kaime (kad. Nr. 8435/0004:68, 8435/0004:64, 8435/0004:1, 8435/0004:2, 8435/0004:92 ir 8435/0004:75) bei Šakių seniūnijoje Aržuolupių ir Bridžių kaime (kad. Nr. 8435/0004:3 ir 8435/0004:58), poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas.

9. Nurodoma atrankos išvados apskundimo tvarka

Ši atrankos išvada per vieną mėnesį nuo jos gavimo ar paskelbimo dienos gali būti skundžiama Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, LT-01402 Vilnius) ar Vilniaus apygardos- administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius) teisės aktų nustatyta tvarka.

Direktoriaus įgaliotas
Aplinkos apsaugos agentūros
direktoriaus pavaduotojas

Vytautas Krušinskas